

— „Mordecháj diadalmenete.“ Lakos Alfréd kiváló festő ilyen című híres festményének lehozata megjelent. *Sülszerű purimi ajándék.* Díszkeretben 7 pengőért, egyszerű keretben 5 pengőért, keret nélkül 4 pengőért küldi utánvételt a művész (Budapest, Lehel-utca 14).

x Vendégszónoklat. Tabról írják: „Adler Zoltán rabbi; S. A. Újhelyről, szombaton főrabbin vendége lévén, a zsinagógában és a T. B.-ben nagy tetszéssel fogadott vendégszónoklatot tartott”.

Hirdetmény

A budapesti aut. orth. izr. Chevrá Kadisa előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy **rendes évi közzgyűlést** folyó évi március hó 12-én d. u. 4 órakor tartja meg üléstermben (VII., Dob-utca 12.). Egyben közhírré teszi az előjáróság, hogy folyó évi március hó 5—11-ig bezárólag minden nap d. u. 7-15 óráig, valamint 10-én (vasárnap) d. e. 11—1-ig

tagfelvételi üléseket tart

Felhívja tehát az orth. hitközség minden azon tagjait, kik magukat a Chevrá Kadisa tagjai sorába felvétetni óhajtják, hogy fent jelzett napok bármelyikén a jelzett időben az egyesületi irodában (VII., Dob-utca 12.) megjelenni sziveskedjenek.

Budapesti aut. orth. izr.
Chevrá Kadisa
előjárósága

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4. azonfelül soronként P 1.)

Keller Editke Szikszó és Lebovits Sándor Fehérgyarmat, jegyesek.

Porjesz Janka Dun.-Streda és Weisz Samu Pápa (Bonyhád) jegyesek.

Schöten Sulamit Mattersburg és Koth Lajos Paks, jegyesek.

Auerbach Juliska Vizsoly és Selymes Jenő Büttös jegyesek. (M. k. é. ű.)

Klein Rózsika és Kopolovits Abrahám Kisvárdai jegyesek.

Löwinger Puki és Büschitz Ignác Vác, jegyesek.

Roth Rezsinkét Jánosházáról eljegyezte Galandauer József Apar-Bonyhád.

Koppel Trudi Sopron, Hirschfeld Ottó Vác jegyesek. (Érdemes elnökének eljegyzéséhez szívélyesen gratulál: a Váci Tiferesz Bachurim).

Bruckner Magda és Kollmann Jenő, a Pesti Izr. Hitközség főtitkárja, f. hó 5-én házasságot kötnek.

Freund Etel Nyiregyházán házasságot kötött Mermelstein Abrahámmal Munkácsról.

Orth. maczeszt

elismert prima minőségben szállít engró és detailban

Stern pászkasütőde, Galanta

Hitközségeknek,
vizsontelárusítóknak engedmény.

Apró hirdetések

JELIGÉS hirdetések címelt a kiadóhivatal diszkrétan kezeli. Az ilyen hirdetésekre érdeklődők leveleit mi nem válaszoljuk meg, hanem a hirdetés feladó-jához továbbítjuk.

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest. Rákóczi-ut 61. Telefon.

KERESEK azonnali belépésre egy fiatal, munkaszerető vas- és festékkereskedő segédet. Csak olyan pályázzon, aki a szakmát kitanulta, teljesen érti és eddig is szombatot tartott. Breuer Jenő, Nagymáros.

FÉRJHEZADNÁM üzletben jártas, csinos fiatal leányomat 5000 P hozomány-nyal, existenciával bíró, talmudban jártas fiatalemberhez. „Szigoruan vallásos” jelige.

27 ÉVES iparos fiatalember nőülés céljából megismerkedne oly fiatal leány-nyal, aki palesztinai certifikátot tud szerezni. Ajánlatokat „Palesztina” jel-igére. Müllerhez, Bratislava, Edlov-čvor

PURIMI AJÁNDÉKNAK legalkalmasabb a „Zsidó Házasszony Könyve”. Kóser szakácskönyv és háztartási útmutató. Ára P 4.80. Megrendelhető: Abrahám-nyomda Kecskemét.

HUSZ éve fennálló fővárosi orth. kóser vendéglőmet betegség miatt azonnal át-adoom. Cím válaszlapon a kiadóban.

FIATAL, szigoruan vallásos, megbízható leány orth. háztartás vezetésére felvé-tek. „Budapestre” jelige.

ÉLŐHALAT vidékre postán legolcsóbb napiáron szállít: Grosz Adol, Buda-pest, Népszínház-utca 42.

VALLÁSOS 22 éves *ben-tajró* iparos öcsém részére, ki certifikát birtokában rövidesen Palesztinába megy, hozzáillő, jóhábzból való valóságos leányt keresek. „Szakmával bíró előnyben” jelige.

KERESEK kimonócottan szép leányroko-nyom részére, 6000 P hozomány-nyal, kö-zépmagas, 26—28 éves vallásos fiatal-embert, kinek biztos existenciája vagy biztos állása van. Ajánlatokat „Jólelkű” jeligére (20 filléres bélyeggel).

„VIDÉKRŐL” jeligének (6. számból) levele van a kiadóban.

BENŐSÜLHET vallásos orth. fiatal-ember 35 évesig, bevezetett vegyeskeres-kedésbe. „Bröche” jelige.

KIMONDOTTAN szép, neves rabbicsa-lád leánya részére rabbiképesítéssel bíró vallásos böcher kerestetik, aki ma-gyar honos, a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, és hajlandó az *ajfesz-s'chitet* megtanulni. Hozomány 3000 P értékű *szfórim* és egy azonnal elfoglalható ker, rabbiállás. Reflektánsok a köv. címre írjanak: Hoch Lajos, Eger.

NŐSÜLNE, vagy benősülne, intelligens, szombattartó magántisztviselő. Nősülés-nél, régi bevezetett, megélltetést nyújtó üzlet átvételéhez P 8—10,000 szükségese. „Kölcsönös szimpátia” jeligére.

VOLT BÓCHER, aki vegyeskereskedés-ben jártas és 2 kisleány héber tanítását elvállalja, elhelyezkedhetik. Cím: Grün-feld Ármin, Bagamér.

SZAPPANÜZEM jó vevőkörrel bevezetve költözködés miatt azonnal átadó. Szük-séges tőke: P.2500.— „Biztos megélhe-tés” jelige (20 fill. bélyeg).

MEGNŐSÜLNE 10—15000 P értékű, jó menetelű üzemmel rendelkező, 26 éves fiatalember, orth. családból, meg-felelő hozománnyal. Faragó, Pápa, Kis-tér 3. szám.

MUNKANÉLKÜLI hittestvérünk, kinek felesége súlyos idegbeteg, 4 ellátatlan gyermeke van, bármilyen munkát elvál-lal, hogy nyomorán enyhítsen. Kintőnen készíti szédertál, mazltovtányér, kira-katocédulák festését, stb. Fried Győző, porcellánfestő, Budapest, III., Paesirta-mező-utca 29., II. 39.

PARTIT keresek vallásos fiamnak, aki *talmid-chóchom* és agilis kereskedő. Kerestetik hasonlóan valóságos talmud-tudós leánya, hozománnyal. Ajánlatokat „Siduch hógün” jeligére (32 filléres bélyeg).

ALKALMI DRÓSEKAT jutányosan ké-szít Reichenberg Fülöp hitoktató, Pápa, Szent László-u. 29.

ORTH. KÓSER cukrász-sütemények, keksz, kétszersült, elsorangú minőség-ben, szép kivitelben. (Vidékre is.) Pu-rimi rendeléseket, úgyszintén sel pe-szach árúra szóló előjegyzéseket már most felveszek. Kérjen árjegyzéket. Referencia: a helybéli rabbinát. Mencer Lázár, Bratislava, Hummel-u. 5.

TALMUDTÓRÁK, amelyek gyűjtőper-selyeket rendelni óhajtának, együttes nagyobb rendelés eszközölhetése végett forduljanak az Orth. Talmudtórához, Nyiregyháza.

NAGYOBB HITKÖZSÉG jegyzője, aki több évi praxissal bír, állást cserélne; esetleg hittanítással egybekötve. Válasz-bélyeggel ellátott leveleket, 32 éves” jeligére továbbít a kiadóhivatal.

LEÁNYOM részére *bochür talmudchó-chomot* keresek, akit *s'chitüs-re* tanítok és hozományon kívül egy jó álláshoz juttatok. Cím: Vogel Bence metsző, Nyírlövő.

HÁZASSÁGOKAT diszkrétan közvetít Kornfeld Dávid (a régi makói gaon fia). Budapest, Síp-utca 6. (Válasz-bélyeg.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen G. utca 33

ארלונעטיינע יידישע צייטונג

כ"ז

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekkzámla: 50.701
Egész évré: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Várákozó állásponton a neológ kongresszussal szemben

A kongresszusi zsidóság képviselői egész héten permanens tanácskozásokat folytatnak Országos Gyűlésükön a fő-városban, az új Kiegészítő Szabályza-taik tárgyában. Amidőn e sorokat írjuk, a tanácskozások folyamatban vannak, s így a döntés még ismeretlen.

Az Országos Gyűlés döntésétől függ, hogy a magyar zsidóság mai súlyos helyzetét az orthodox-neológ testvérharc is súlyosbítani fogja-e vagy sem?

Az orthodox nagyközönség lapunk cikkeiből nagy vonásaiban ismeri a fel-merült ellentéteket. Tudja, hogy a kongresszusi statutum-tervezet nemcsak, hogy fenntartja az orthodoxiára hát-rányos régi sérelmeket, hanem abba újakat is beiktatott. Így: *megnehezíti az orthodox kiválást; súlyosbítja az imaházi egyesületi tagok helyzetét; s újabb anyagi kötelezettségekkel és lelki-ismereti kényszerrel terheli a neológ anyakönyvi kerületekbe beosztott ortho-dox fiókhithközségek tagjait.*

Az orthodoxia vezetősége még kellő időben mindent megtett, hogy ezeket a sérelmeket az orthodox zsidóság felől elhárítsa. Békés tárgyalások során kérte a Szabályzat rendelkezéseinek ön-kéntes korrigálását, mert az orthodox zsidóság érdekeinek határozott védelme mellett, az egész magyar zsidóság javát is szem előtt tartotta és kerülni kívánt minden harcot. Ilyen direktívákat nyert a mult évi novemberi Közpointi Bi-zottságtól is.

Amidőn a békés tárgyalások nem mu-tattak eredményt, szükségessé vált, hogy a Közpointi Iroda vezetősége újabb rendkívüli ülésre hívja egybe a

Közpointi Bizottságot. Az elmúlt héten részletesen ismertettük ennek az ülés-nek lefolyását. Közöltük azt a *Kidlt-ványt* is, amelyet a Közpointi Bizottság kibocsájtott. Ez a felhívás, utolsó béke-kísérletképpen a neológ Országos Gyű-lés delegátusainak belátására is apellál.

Az ő határozatukban jelöli meg a ma-gyar zsidóság új útját, vajjon az, az ed-digi békés irányban fog-e folytatódni, avagy sajnálatosan és iránytoróttan, a régi viszályok ingoványai felé fog-e vezetni.

Ebben a kérdésben is döntenek te-hát e heti tanácskozásaikon a kong-resszusi zsidóság delegátusai! Bi-zunk benne, hogy döntésük a béke javára fog szolgálni.

Azok a súlyos idők, amelyek a zsidó-ságra nehezdednek, egységre és összetar-tásra intenek. A tanácskozás hetében bekövetkezett események is időszerű-tenné tesznek minden testvéri viszályko-dást. Ez bizonyára nem téveszti el ha-tását az Országos Gyűlés tagjainál.

Várjuk tehát, hogy határozataikkal nem fogják megnehezíteni az orthodox zsidóság helyzetét: vallási- és hitélet-nek gyakorlásában. Az orthodoxiának, ugyanis csak ilyen szempontjai vannak. A vallási és lelkiismereti szabadság. A tiszta, zavartalan hitgyakorlat. A mély, intenzív vallási élet. Ne tegyék ezt ne-hézze és terhesse számára. Inkább ad-janak neki testvéri könnyítéseket. Ön-maguknak nem ártnak, a hithű zsidó-ságnak pedig lelki épülést szereznek. És szolgálatot tesznek a hazának és a köznek is.

Hiszen a vallásosság mélyítése ha-zafias- és közérdek.

A kongresszusi zsidóság vezetői ezt megállapíthatják azokból a klasszikus szavakból, amelyekben a Kormányzó Úr Öfömméltósága nagy nyomatékkal hithűségre és a vallásosság mélyítésére buzdította őket. Az egész magas beszéd, kizárólag ezt a komoly intelmet foglalta magában. A vallásosságnak a hazafias-sággal való összefüggését.

Ugyanezt a gondolatot emelte ki üd-vözlő beszédében a kultuskormány képviselője, dr. Tóth István miniszteri osztályfőnök és a szerda esti banketten maga Hóman Bálint kultuszminiszter is. Kérték a hívek vallásosságának foko-zását és a hithűség terjesztését:

— Aki vallásos érzésében erős és hű-séges — mondotta Tóth István — az hasznos és hű fia lesz a hazának is min-dig... Csak a vallástalanság sívár léggö-rében rendül meg az erkölcs, amely min-den államnak támasza, talpköve.

— Az a vallásos érzésű magyar zsidó-ság, amely a maga hitélete keretén belül a szellemi öröknek és a nagy gondolatok-nak ápolója kíván lenni, az a nemzet életében sem lehet más, mint a hazafias eszmék hű istápolója — mondta a kul-tuszminiszter.

Ezek az örök igaz szavak: bizony-nyal ott világitanak a kongresszusi dele-gátusok előtt egész tanácskozásuk ideje alatt.

Minden reménységünk az, hogy a legfelsőbb helyről jött intelm és az orthodox zsidóságnak erre irányuló kéréme: megértésre és teljesítésre találjanak.

És akkor a kívánatos béke továbbra is biztosítva lesz a magyar Izraelben!

A kultuszminister beszéde a kongresszus bankettjén

Szerda este a pesti izr. hitközség az Országos Gyűlés tagjainak tiszteletére a Vigadóban vacsorát adott, amelyen megjelentek a hatóságok vezetői is, élükön *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi miniszterrel. Stern Samu országos irodai és pesti hitközségi elnök mondotta az ünnepi beszédet a díszvacsorán. Hódolattal üdvözölte Magyarország kormányzóját, majd melegen köszöntötte *Hóman Bálint* kultuszministert, aki a gyülekezetben való megjelenésével, úgymond, dokumentálja, hogy a magyar izraelita hitfelekezet kongresszusi szervezeteinek jogalkotó munkáját a kormányhatóság megértő támogatásban részesíti. A magyar zsidóság vallásosságával, munkájával és áldozatkészségével valóban mindenkor rá is szolgál a magyar állam minden alkotmányos tényezőjének megbecsülésére és ezért is minden tetterejét ki fogja fejtetni a haza üdvére.

Hóman miniszter azonnal válaszolt és többek között a következőket mondotta:

— A világszerte érvényesülő gazdasági és politikai válságnak szülőkora a lelki és erkölcsi válság, amelyben minden bajnak oka gyökerezik. Az erkölcsi válság, a bizalmi válság az, amire minden baj visszavezethető. Ha tehát kivezető utat keresünk ebből az általános világválságból, akkor nekünk az erkölcsi erőt kell fokoznunk és ezen az úton a lelki válságot kell megszüntetnünk, hogy így az emberiségnek és a nemzetnek összes erői helyes irányban működhessenek.

— A vallásos gondolatot én a szellemi erők közt az egyik legmagasztosabbnak tartom. Ebből kifolyólag én, mint a vallásügyek minisztere, fenntartás nélkül támogatok minden olyan törekvést, amely a vallásos gondolat és az erkölcsi megerősítésére, a hitélet elmélyítésére irányul. (Éljenzés.) A nemzeti élet szempontjából fontosnak tartom a vallásfelekezet belső életének kiépítését.

— Fontosnak tartom ezt vallási, de pedagógiai, szociális és karitatív szempontból is.

— Amidőn mérlegelem azt a meglehangzó üdvözlést, amelyben részesültem, úgy érzem, hogy ebben az elismerés és méltánylás jelét kell látnom, elismerését

és méltánylását annak, hogy én, mint a vallásügyek ezidőszerű felelős minisztere, igazságosan és pártatlanul töreksem minden vallásfelekezet ügyében eljárni (éljenzés és taps), elismerését és méltánylását annak a felfogásomnak, hogy én a vallásfelekezeti élet, a vallásos gondolat és a hitélet elmélyítésére irányuló törekvésüket nagy örömmel és meglepődéssel szemlélem, mert meggyőződésem, hogy a magyar zsidóság, az a vallásos érzésű magyar zsidóság, amely a maga hitélete keretén belül a szellemi erőknek és a nagy gondolatoknak ápolója kíván lenni, az a nemzeti életében sem lehet más, mint a magyar nemzeti eszmének hű istápolója.

A díszvacsora közönsége felállva percekig lelkes éljenzéssel fogadta a miniszter beszédét.

A németek békét hirdetnek a zsidók felé (?)

A berlini Adlon Hotelben az elmúlt napokban a Berlini Amerikai Kereskedelmi Kamara tagjai és barátai gyűlést tartottak. Az összejövetelnek különös jelentőséget adott az a tény, hogy dr. Lippert, a birodalom fővárosának állami megbízottja is jelen volt és nagyszabású beszédet tartott. Dr. Lippert a Németország és Amerika közötti kapcsolatokról beszélt és érintette egyúttal a zsidóknak a helyzetét Németországban. Többek között ezt mondotta:

— Ha a német készarú exportja az utóbbi két esztendőben bizonyos mértékben megcsökkent, akkor ezt főképpen a zsidó bojkottmozgalomnak kell tulajdonítani, amelyet a világereszkedelem centrumában, Newyorkban idéztek elő. Nem az én feladatam, de nem is szándékom, hogy e bojkottmozgalom mélyebb okait kutassam, vagy hogy vitába szálljak vele. De kötelességemnek érzem, hogy erről a helyről figyelmeztessem az illetékes köröket arra, hogy a bojkott teljesen hamis feltevésekből indult ki. Azt állítják és pedig szemrehányásként, hogy mi a zsidók gazdasági életlehetőségeit megsemmisítettük és ahol ez még nem történt

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

meg, vagy nem sikerült, ott a maradéknélküli megsemmisítés felé törekszünk. Önök uraim, akiknek alkalmuk van körülnézni a németországi gazdasági életben, befolyásmentesen láthatják a dolgokat és módjukban van felvilágosító szelvényben hatni. Hazánk bármelyik objektív látogatója, főleg azok, akik Berlinbe jönnek, tények alapján győződhetnek meg, hogy Németországban a zsidóknak gazdaságilag semmi bajuk nem történt. Egyetlenegy, úgynevezett zsidó üzemet sem sajtátítottunk ki és nem semmisítettünk meg. Ha valamelyik zsidó behívót nyitotta az állammal szemben, hogy hajlandó az összes kötelezettségeket a köz érdekében teljesíteni, akkor gazdasági tekintetben egyenjogú.

— A nemzeti szocialista állam tiltakozott az ellen — folytatta dr. Lippert —, hogy bizonyos zsidó elemek nemcsak gazdasági előjogok felé törekedtek és el is érték azokat, de azonfelül politikai és kultúrális téren is olyan befolyást gyakoroltak, amely már kibírhatatlan volt. Ez ellen védekezni a német állam vezetőinek, nemcsak joguk, hanem kötelességük is volt. Ez azonban a Németországban élő zsidó kisebbség gazdasági egzisztenciáját távolról sem érintette. Amennyiben a kisebbség tagjai azt a komoly akaratukat nyilvánították, hogy nem kívánják beavatkozni kultúrpolitikai ügyeinkbe, a legteljesebb polgári szabadságokat élvezték.

Dr. Lippert beszéde német-zsidó körökben élénk feltűnést keltett és különböző kommentárokról adott alkalmat.

Dr. Lippert egyébként — a magyar államférfiak e heti megnyilatkozásainak módjára — jellegzetesen kihangsúlyozta azt is, hogy azok a zsidók, akik zsidó tradíciójukat ápolják és megbecsülik, semmiféle diffamáló támadásnak nem tehető ki. (Sajnos, az eddigi németországi tapasztalatok ezen szép kijelentés ellenkezőjét igazolják.)

מצות שנמחן ברה"ם של מוסים ונאמ"ת
ע"י נשים עבריות בידים והיא תחת השנתח
דרב ה"און הצדיק דקהלתו שליש"א יוכלו
ל-שנן אצלו, מחירם: משומים 75 ה'
שמורה משעת קצירה 1.10 ה'.

Schwarz Ábrahám
pászkasütődjé Nyírbátor

ASZALT SZILVA

boszniai, husvétii 90. sz. 25 kg. ládákban, burgonyaliszt, ecetsav, paradicsompüré és szegedi édes nemes paprika, a bpesti orh. rabbinátus felügyelete alatt.
Csakis nagyban árusítás! — Telefon: 14-7-20.

FISCHL MÓR, Hunyadi-tér 9.

A neológ kongresszus

A neológ Országos Gyűlés kedden délelőtt fél 10 órakor tartotta meg ünnepélyes megnyitó ülését a Pesti Izr. Hitközség nagy dísztermében. Az Országos Gyűlés 210 tagja közül 192 jelent meg. A kultuszkormány képviselőiben dr. Tóth István miniszteri osztályfőnök jelent meg,

Stern Samu beszédéből

Stern Samu elnök mély megilletődéssel nyitotta meg a történelmi jelentőségű ülést, mely több mint hat évtizedes kívánság eredményeképpen, az 1868. évi, királyilag szentesített szabályzat korszerű kiegészítésére hivatott egybe.

Hűséges hódolattal, hálával és köszönettel adózott a Kormányzó Úrnak, aki magas elhatározásával hozzájárult az Országos Gyűlés egybehívásához, majd melegen üdvözölte a kormányt és a főváros képviselőit; végül üdvözölte az Országos Gyűlés tagjait, kiktől a béke és megértés szellemében való működést kért, hogy tető alá kerülhessen a felekezet alkotmánya, melyet a vezetése alatt működő bizottság, két évi gondos, hosszas tárgyalások és nagy munka után javaslat formájában most az Országos Gyűlés elé terjesztett.

Ez a szabályzat — úgymond — az ortodoxiával és a statusquo szervezett békés együttműködésben kívánja a magyar zsidóság közös nagy céljait megvalósítani.

Tóth kultuszmin. osztályfőnök:

— Tisztelt Országos Gyűlés! Öszintén meghatva hallgattam végig az Elnök Úr Önméltóságának megnyitó beszédét és a magam, valamint a Kultuszminister Úr, Önméltóságának nevében is köszönetet mondok megtisztelő üdvözlő szavaiért. És amidőn kifejezést adok a magyar királyi kormány megbecsülésének a magyarországi izraelita hitfelekezet nemzethű, hasznos munkálkodása iránt, egyúttal biztosítom Önöket arról, hogy a kongresszusi szervezet most meginduló alkotmányozó munkáját megértő és jóindulatú figyelemmel fogjuk kísérni. Az izraelita egyetemes gyűlés ülésezését hatvanhét évvel ezelőtt, 1868. december 14-én a halhatatlan emlékü báró Eötvös József nyitotta meg, mint kultuszminister. Akkor megnyitó beszéde hűséges tükre volt e nagy államférfiú fenkölt gondolkodásának.

Báró Eötvös József e beszédének szelleme hatja át az én szerény

szavaimat, mert ennek a szótzatnak szelleme a maga igazságaiban nem homályosulhatott el a mai idők borujában sem,

Vázolta ezután azokat a feladatokat, amelyeket az új szabályzatnak meg kell oldania. Meg kell teremteni a szükséges izraelita Országos Képviseletet, az Országos Tanácsot, rabbikollégiumot, rabbiszékét (bész dint), az országos oktatási és közművelődési tanácsot, a közsegkerületi tanügyi bizottságokat és rendezni kell a rabbik, tanítók, felekezeti alkalmazottak jogviszonyait, hithűségben kell megszervezni a magyar zsidó ifjúságot, melynek teret és módot kell adni a hasznos munkálkodásra, végül rendezni kell a közsegkerületi terhekhez való hozzájárulás és a hitközségi adó méltányos megosztásának kérdéseit is. Mindezt az autonómia keretében és az egyes hitközségek autonómiájának megóvása mellett. Egyszóval: az autonómiát élő valósággá kell váltani, hogy az emancipáció és recepció által adott joggal élni is tudjon a magyar zsidóság. Befejezésül a szótatros főhását idézi: „Áldva legyenek Isten nevében, legyenek Isten házából jöve áldva!” Fakadjon munkánkban áldás, — áldás a hazára, áldás felekezetünkre,

amelyen e kijelentés alapult, mint törvény él ma is.

És klasszikusan fűzi hozzá báró Eötvös József beszéde a törvény alkalmazásának egyetlen feltételét abban, hogy

„az illető vallásos társulat önmagát kormányozni s kebelében a kellő rendet fenntartani legyen képes, a kormány pedig a szükséges főfelügyeletet nehézség nélkül gyakorolhassa.”

— E feltétel teljesülése egyedül a magyarországi izraelita hitfelekezeten múlik,

Önökön, tisztelt Országos Gyűlés, mert tanácskozásuk eredményességének kell igazolnia, hogy kongresszusi szervezetük önmagát kormányozni, kebelében a kellő rendet fenntartani s a kormány főfelügyeletének gyakorlását nehézség nélkül biztosítani képes. Valóban Önökön most a sor, biznyságát adni, hogy élni tudnak a joggal, melyet a törvény és alkotmány biztosít felekezetük számára. Merítsenek tanulságot a 68-i első kongresszus alatt és óta történt eseményekből és építsék fel szervezetük oly autonómiáját, mely megfelel báró Eötvös József történelmi szövege szellemének. Mert eszményi célt és irányt szabva fejezte ki ez a szótat, hogy mikor a magyar állam az autonómia elismerésével teljes jogot ad az izraelita felekezetnek, ezt azért adja, hogy a szabadság áldásos hatása alatt mind intézményei, mind összes szellemi élete fejlődjenek, virágozzanak és fejlődésük eredményét annak a hazának javára fordítsák, „amelynek alkotmánya nekik e szabadságot biztosítja.”

Elismeréssel állapíthatom meg, hogy az első kongresszus óta lefolyt hét évtized alatt a magyar zsidóság — beváltva Eötvös elgondolását — a magyar kultúrális és gazdasági életnek jelentős tényezőjévé fejlődött és úgy közhasznú tevékenységben, mint felekezeti intézményeinek áldásos működésében értéket jelent a haza javára.

Ezt az értéket becsülte meg a magyar állam az 1892. 42. t. c.-ben, amellyel az izraelita felekezetet törvényesen bevett vallásnak nyilvánította. Ezt becsülte meg az 1926. évi felsőházi törvényben, mellyel az izraelita felekezet két papjának helyét adott az országgyűlés felsőházában. És az államérdek iránt tartozó kötelességnek tett eleget a kormány, amikor a Kormányzó Úr Önméltóságának magas jóváhagyásával ez Országos Gyűlés egybehívásához hozzájárult.

Az államnak valláserkölcsös nevelésben részesült polgárokra van szüksége.

Aki vallásos érzésében erős és hűséges, aki a vallás erkölceiben találja élete munkája támaszát, az minden bizonynyal hasznos és hű fia lesz a hazának is mindig. Csak a vallástalanság sívár légkörében rendül meg az erkölcs, mely minden államnak támasza, talpköve. Templom és iskola, pap és tanító adja

Hódoló küldöttség a Kormányzónál

Bejelentette Stern Samu elnök, hogy a Kormányzó Úr Öfömlétsége az Országos Gyűlés hódoló küldöttségét déli fél 12 órakor fogadni fogja, amire az ülést felfüggesztette.

Déli fél 1 órakor nyitotta meg Stern Samu elnök újból az ülést és jelentést tett a hódoló küldöttségnek a Kormányzónál való tisztelgéséről. A küldöttség tagjai Stern Samu vezetésével dr. Hevesi Simon főrabbi, Szántó Jenő irodai alelnök, jános Engel József (Pécs) és dr. Kallós Henrik (Győr) voltak. A küldöttség nevében Stern Samu hálátelten mondott köszönetet a Kormányzónak, hogy az Országos Gyűlés legmagasabb jóváhagyásával egybeülhetett és bensőséges szavakkal fejezte ki az egész kongresszusi szervezet mély hódolatát. A Kormányzó a következő választ intézte a küldöttséghez:

Az Országos Gyűlés tárgyalásaiból

Ezután dr. Munkácsi Ernő tartalmas expozét mondott a statutumokról, majd a délután 5 órakor folytatódó ülésen Vészl József igen vegyes érzelmeket keltően beszélt az orthodoxiáról, beszédével más helyen foglalkozunk.

Dr. Hevesi Simon, dr. Krisztháber Adolf, dr. Biedl Samu felszólalásai után dr. Fischer Benjámín rabbi (Bpest) emelkedett szóra:

— A vallási tradíciók védelmében emelem fel szavamat, mondta. Hogy ezt az országos gyűlést miért nem hívták össze 67 év óta, annak az az oka, mert a magyar zsidóság nagy része, egy értékes része, nem vehet részt benne. Mert 1868-ban kivonult a kongresszusból, a

meg a vallásos erkölcsnek biztos alapját. Ha l'tenbe vetett erős hittel fognak a munkához, akkor a siker nem maradhat el. Mert amint a zsolttáros király mondja: „Aronnak háza! az Úrban bízzál, segítségük és pajzsuk Ő. Akik félték az Urat, az Urban bizzatok, segítségük pajzsuk Ő”

Felállva percekig tapsoltak az Országos Gyűlés tagjai a kultuskormány képviselőjének beszéde után, amelyért Stern Samu mondott meleg köszönetet.

— Köszönöm a kongresszusi szervezeti Izraeliták Országos Gyűlése nevében kifejezésre juttatott hódolatot. Készséggel adtam meg az engedélyt Országos Gyűlésük megtartására, abban a meggyőződésben, hogy tevékenységük sikeresen fogja szolgálni a kitzűött feladatok megoldását. Remélem, hogy Gyűlésük éreztetni fogja hatását hitsorsosalk körében a hitélet elmélyítése terén is, mert az igazi vallásos érzés egyúttal az erkölcsök megerősödésének, valamint a nemzet egyetemével való összetartozás és a haza minden polgárával szemben a szolidaritás minél mélyebb átérzésének is mindenkor eleven forrása kell, hogy legyen. Szívvel kívánok az Izraelita Országos Gyűlésnek eredményes munkát.

Az elnök jelentését, amelyben a Kormányzó Úr választát felolvasta, az Országos Gyűlés tagjai a Kormányzó Úr lelkes éljenzésével fogadták.

vallási kérdések miatt. Mert az akkori statutumba a vallási kérdéseket illetően, azt a homályos kitéltet iktatták be, hogy a zsidóság „a Mozeikus-rabbinikus törvény” alapján áll és a világos „Sulchan Aruch” kitéltet mellőzték. Pedig, tisztelt Országos Gyűlés, mi, mint zsidók nem állhatunk más alapon, mint a Sulchan Aruch alapján. Én az összes kezelésem alatti intézményekben ezen az alapon állok is. Tessék a Sulchan Aruch-ot elfogadni a vallási kérdések alapjául, s akkor meglesz a harmónia az orthodoxiával. S ne vitassuk, tisztelt Országos Gyűlés, kinek legyen több hatalma: rabbinak, vagy hitk. elnöknek. Rabbi és hitk. elnök főlé a Tóra erejét kell emelni!

NE HIGYJE

hogyan sorsjegy nélkül is gazdag lehet! Vegyen még ma egy szerencsés

Hőnig - sorsjegyet

HÖNIG osztálysorsjegy elárúsító, Budapest. Király-utca 7.

A szerdal ülések

Kiss Arnold budai főrabbi magasba szárnyalóan fejtegeti a gyakorlati zsidóság szükségességét. A rabbiás feladata, úgymond, a hit szabványait valódi élet-tartalommal teltetni. Ezen elv szemmel-tartásával évtizedek óta dolgozik ő, a zsidó családi élet bensőséges tételein.

Székely Ferenc és Vida Sándor beszédei után Sándor Pál kifejti, hogy a Kúria egyik döntése szerint: nincs kétféle zsidóság és ennélfogva jogilag tulajdonképpen nem lehet orthodox és neológ zsidó közötti ellentétéről beszélni(?)

Fáblán Béla orsz. képviselő hatalmas beszédében lesújtó képet rajzol a világháború és forradalmaktól felkorbácsolt emberiségről, mely légkörben a zsidóság különösen nagy megpróbáltatások, gyűlölet és üldözés, jutottak osztályrészeül. Az egész világban egy katasztrófális fejlődési folyamat észlelhető, amely az l'tenőgalom megsemmisítésére dolgozik. Szükséges tehát az l'tenhívó emberiség közös frontját az ateista falansz-szal szemben felállítani. Még több szónok felszólalása után a Kiegészítő Szabályzatot általánosságban egyhangúlag elfogadták.

A délutáni ülésen áttértek a Kiegészítő Szabályzat részletes tárgyalására. Egy-egy szónok felszólalása 5 percre volt korlátozva. Tizenhárom szónok hozzászólása és dr. Munkácsi Ernő előadó, felvilágosítása után a 248 szakaszból álló Kiegészítő Szabályzatnak az általános szabályokat tartalmazó és a hitk. szervezetre vonatkozó első 31 szakaszát az Országos Gyűlés, egyes, az előadó által javasolt módosításokkal elfozadta.

(Ülés folytatása csütörtökön.)

Divatos, izléses **paróká**k hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Korein Dezső: **Bíróság elé, felekezeti becsületünk megrágalmazóival!**

Mielőtt „Mi az oka a zsidógyűlöletnek?” címen forgalomba került zöldfüzetkét kiadtam, bevallom, töprenkedtem afölött, vajjon nem fog-e annak megjelenése a kitzűött céltól éppen ellenkező hatást kiváltani, *intra et extra muros*, azaz a keresztény és zsidó közvéleménynél. Ma már azonban midőn az első és második kiadás utolsó példánya is közkezen van, előttem fekszenek felekezeti különbség nélkül úgy a hozzáértő egyházfők és tudósok, valamint a politikusok elismerő írásai, holdog vagyok, hogy röpiratom harmadik húszezer példánya sajtó alá került. Engem e dolognál nem annyira személyes ambíció vezetett, mint annak a problémának megoldása, *hogy hallgatunk-e rendületlenül és strucdmódon az antiszemitizmus évszázados, nálunk csupán évtizedes hazudozásával és rágalmaival szemben, vagy pedig emeljük-e fel tiltakozó szavunkat a nagy nyilvánosság napvilágra előtt a galád beállításhoz!*

Ismerem óvatos hittestvéreim érveit, hogy az igazi antiszemitát úgysem lehet meggyőzni, a jó keresztény pedig amúgysem antiszemita. Ez a beállítás azonban erősen sántít! Mert tapasztalatom szerint igaz ugyan, hogy a keresztény közvélemény túlnyomó része nálunk soha sem volt antiszemita, csak az egyoldaluan beállított gyűlölködő hangú rágalomhadjárattól félrevezetve, bizony gondolkodott afölött, hogy tulajdonképpen miért hallgat a sok rágalommal és hazug váddal szemben a hivatalos zsidóság? Miért nem cáfolja meg és miért nem utasítja vissza azokat a legnagyobb eréllyel?

Most már megírhatom, hogy súlyos felelősségem tudatában én sem ugrottam a sötétbe és mielőtt kiadtam röpiratomat, elsősorban bemutattam annak kéziratát illetékes hivatalos helyen is, ahol ellene semmi kifogást sem emeltek. Bemutattam azonkívül egy magasrangú államhivatalnok iskolatársam és barátomnak, kérve a kiadásra vonatkozó véleményét. Barátom a következőket mondta. Lehetőleg szöszterint idézem nyilatkozatát:

— Mindenekelőtt azt kérdelem, miért hallgattok eddig és miért hagytátok a rágalom valóságos láváját magatokra önten? Hol van a hivatalos zsidóság megtorló eljárása, mikor a tételes büntető törvény szigorúan tiltja a felekezeti izgatást, ami ma a jogrend és

nyugalom mintországában kétszeresen büntetendő cselekmény? Hisz tudjátok a „consentire videtur” régi igazságos tételét. Hallgattok, tehát nincs ellenvetés. Nem jelentetek meg a tárgyaláson, tehát el vagytok marasztalva.

— Igaz ugyan, hogy jobb későn, mint soha. Én tehát szerencsés dolognak tartom a röpirat kiadását. Különösen az alapos adatszerű csoportosításon kívül a nobilis hangot, amely az íráshól a jólkii keresztények felé kicsendül. Bátran kiadhatod az írást. Feltétlenül eléred kitzűött célotat: a „jölékii keresztény társadalom” felvilágosítását.

Ez az őszinte baráti beszéd megnyugtató, amiért e helyen mondom köszönetet kitűnő barátomnak hűséges tanácsáért és bátorításáért.

Nem voltam tehát könnyelmű, védőírásom közzétételénél. Már most belátom, mily helyesen jártak el a külföldi (johannesburgi, berni, bécsi, stb.) hitközségek, amikor a „Ción bölcsői” és egyéb rágalomokkal szemben *nyomban a megtorlás erélyes álláspontjára helyezkedve, meglapulásra kényszeríték az antiszemitizmus gyáva fickóit*. Mennyire igazuk volt külföldi hittestvéreinknek, amikor nem hagyták magukra száradni a gyűlölködők gonosz rágalmaikat és hazug vádjait, hanem igazságuk tudatában azonnal az erélyes felelősségrevonás álláspontjára helyezkedtek. Ezt a tanulságot merítem röpiratom megjelenése alkalmával és nagy meglepéssel tölt el az a tudat, hogy

az antiszemitizmus elleni küzdelem védelmi frontjának kiépítésénél szerény úttörő munkás lehettem.

Tessék már most e *védelmi*, nem támadási vonalat tovább kifejleszteni, részben hasonló írásokkal, részben pedig erélyes megtorló intézkedésekkel, esetleg az antiszemitizmus elleni liga megalapításával. Mert még ma is van olyan napilapunk, amely majdnem minden számában tudatos hazugságokat, ferdítéseket talál fel olvasóközönségének, a zsidók elleni gyűlölet és ellen-szenv szítására, anélkül, hogy ezért a hajaszála is meggömbölné. Ennek nem volna szabad megtörténni és ily gyalázatos, tendenciózus híradásokért azonnal felelősségre kellene vonni a magyar társadalom konkoljhintőit.

Lám, Magyarország volt miniszterelnöke nemrég a büntetőbírótság elé állította rágalmozóját, akit annak rendje szerint el is ítéltek. A nagy magyar államférfi egy pillanatig sem hagyta magát száradni rágalmozójának sértő és alaptalan vádjait. Nem hallgatott, mert tudta, hogy *qui tacet consentire videtur*.

E helyen kérem tehát a zsidó hitfelekezet hivatalos vezetőit; ne kímélik a fáradságot és

minden egyes esetben állítsák bíróság elé, felekezeti becsületünk megrágalmazóit,

hogy ott méltó büntetésben részesüljenek. Tanuljunk ez egyszer önérzetes külföldi hittestvéreinktől! Eddig éppen elegend hallgattunk.

A PALESTINE SHIPPING CO. LTD. HAIFA

rendszeres hajójaratot tart fenn
TRIEST-HAIFA
között Teljesen modern egységes I. oszt.
TEL AVIV

névű 10.000 tonnás, minden legmodernebb kényelemmel, társashelyiségekkel, séta- és sportfedélzetekkel felszerelt gőzössel. Legelsőrendű, kívánságra szigorúan rituális elemezés. Kedvezményes társasutazások

Felvilágosítással és részletes prospektussal szolgál:

a magyarországi vezérigynökség
V., Vigadó-utca 5. felemelet
Telefon: 81-6-96, 84-2-96.

A munkácsi főrabbi rehabilitálása

Amint jelentettük, az ősszel a munkácsi főrabbi rendkívül erélyes szavakban kikelt az ottani héber gimnáziumban uralkodó vallástalan szellem ellen. A szónoklat miatt a gimnázium igazgatója és kilenc szülő beperelte. A munkácsi ügyvédek nem akarták vállalni a feljelentést, és azért az ungvári volt kommunista képviselő, dr. Gáthi képviselte a vádat. Mult héten volt a tárgyalás. A törvényszék elutasította a vádat azzal, hogy a főrabbinak, mint hitközsége vallásosságának öre, joga volt megbélyegezni a vádat, az ellenkező véleményüknek pedig jogukban van távolmaradni, illetőleg kivonulni a szónoklattól. Az ítélet nagy meglepéssel keltett orthodox körökben.

A kállói Rebbe elindulása *)

A kállói csadik, R. Eizik Taub életéről írásos feljegyzések nincsenek. Csak annyit tudunk róla, hogy hívei rajongva szerették és 1823-ban bekövetkezett halála óta is évente emberek százai keresik fel a sírja fölé emelt hajlékot Ador hó 7-én. Mikor jött Kállóba és honnan — nem beszél róla sem a hitközségi, sem a vármegyei levéltár. Nagy ember volt, kit „szent”-nek tartottak már életében és mégis, ha többet akarunk tudni róla, akkor a szájhagyomány színes legendáihoz kell fordulnunk.

Hallgassuk csak meg, hogy a szombati alkonyat meghitt perceiben mit mesélnek a „Kálever Rebbe”-ről...

Szerencsen lakott az apja. Egyszerű, zsidó árendás volt, aki a zsidó tudás forrásából nagyon keveset mértett, de mély és igaz hit lakott a lelkében. Ha naponta elmondta már kora hajnalban az összes zsoltárokat, akkor boldog megelégedés töltötte el és alázatos szívvel fogadott mindent amit az élet hozott számára. Felesége szelíd, jámbor nő volt Imádságos lélek, szeliden tűrő és estig robotoló. Egyetlen gyermekük a kis Eizik. Ez nagyon különös fiúcska volt. Pöttömnyi emberke és már a sajt lábán járt. Akárhányszor az egész községet tüvé kellett tenni érte. Különösképpen nem az embereket kereste, hanem az állatos rétet. Ott feküdt a kis Eizik a fűben és játszott a baticobogárral... A színes vadvirágot hosszan elnézte és ha a lány szellő megsímogatta az arcát, akkor boldog mosolylyal nézte a messzeséget, mintha ártatlan gyermekszemmel keresne, látna valakit, aki őt nagyon szereti. Az apja váltig kérdezte, hogy mi lesz ebből a fiúból... De a Gondviselés megtagadta tőle, hogy ezt megérhesse. Korán elköltözött és az özvegy édesanya mellett bizony még több szabadsága volt a gyermeknek...

Ebben az időben R. Reb Smelke volt a nikolsburgi főrabbi, Nagytudású, éleselméjű férfit, ismerője a titokzatos kaba-

*) Neumann Albert (Nyíregyháza) most megjelent „Történetek a kállói csadikról” című érdekes füzetéből közöljük ezt az elbeszélést, a kállói Jahzeit a kalmából.

lának. Rajongó hívei azt állították hogy szeméinek földöntúli ereje van. Nincs lávolság, ahová el nem hatolna a tekintete...

Egy napon elmélyedve ült az asztalánál Nagy foliás feküdt előtte, de a lelke messze járhatott, mert észre sem vette, hogy belépett a szobába Léb Szóresz samesz, a hűséges famulus... A rebbe lehányta a szemét, majd hirtelen felnyitotta és mintha csak önmagának mondaná, megszólalt: „Igen, el kell mennem érte! Ide kell hozni hozzám... Én akarom felnevelni...” Léb Szóresz riadtan nézte a Mestert és meg sem mert mozdulni.

Végre feleszmélt Reb Smelke... Itt voltál fiam?... Én bizony most messze jártam... Magyarország egy kis falujában... Ott él egy drága lélek... Fiatal, apátlan fiúcska... Nagyráhatott... Itt van a helye mellettem, bár nagyon szereti őt az özvegy édesanyja... El kell mennem érte, ha sok időszabta kerül is... És Léb Szóresz hamarosan elindul... és megérkezik Szerencsre... A fiúcskát a mezőről kellett hazahozni. Ott heverészték a lábuk mellett, akik annyira megszokták a kis Eizikot, hogy a kezei alól is nyugodtan csipegették a fűvet...

Elmész-e gyermekem ezzel a bácsival? kérdezte az anyja, Eizik rátekintett az idegenre és nem szólt. Odament az édesanyjához, megfogta a kezét és az arcához szorította. A szíve bizonyára megremegett, talán könnybe lábadt a szeme is... De valami belső erő most odaindítja Léb Szóreszhez... Annak is megismogatja a kezét... Közben az anyjára néz, mintha biztatást várna tőle... Menj gyermekem... jó lesz ott neked... A jó Isten vezéreljen és áldja meg minden lépésedet... Az anyai szeretet alázatos önmegtadással elszakad a gyermektől...

Reb Smelke atyja lett a kis Eiziknek. Őrta, mint a szemefényét és mikor megnyitott előtte ez a csodálatos gyermeki lélek, akkor boldog volt, hogy a Mindenható őt szemelte ki gondviselőjének. Nőtt, fejlődött a tanítvány és nemsokára vitába is szállt Mesterével. Eizik éleselméjű volt és a legnehezebb talmudi kérdéseket könnyűszerrel oldotta meg. Reb Smelke sze-

mei ragyogtak... De a tanítványnak nem ezek voltak a legszebb órái, hanem a késő éjjelek áhítatos ideje, amikor a lelkük elmerült a kabala titokzatos mélységében. Eizik arca egészen átszellemült ilyenkor és a lelke sokszor annyira eltávolodott a földi dolgoktól, hogy Reb Smelke megdöbbsen... 18 éves vagy már fiam — szólt egyszer hozzá. Ideje, hogy hazamenj szülőföldre és ott keress magadnak egy élettársat...

Reb Eizik megérkezett és nemsokára meg is nősült. Pataki leányt kapott feleségül. A fiatal bálbósz kereskedett és megtanulta a szeszfőzést is. Egyszer Kállóba irányította őt a sorsa. Itt megismerkedett a tekintélyes Fisch Jakabbal, akinek nagyon megtetszett a fiatal Eizik Taub. Mikor megtudta, hogy nemcsak a talmuához ért, ott tartotta őt magánál szeszfőzőnek. Reb Eizik szívesen telepedett meg Kállón. Nemcsak azért, mert foglalkozáshoz jutott, hanem azért is, mert valami belső szózat azt súgta neki: „Itt van a te helyed!” Teltek a napok, a hónapok... Egyszer „Reb Jákeve Fisch” váratlanul belöppan a szeszfőződébe... Délután volt és Reb Eizik már kora reggel óta dolgozott... Megállt az ajtóban... Az ő kedves embere ott ült az asztalánál... Nem hall, nem lát... A könyvebe mélyed a tekintete... Reb Jákeve odamegy az üsthöz... Hűdég... Reb Eizik reggel a tüzet ugyan meggyújtotta, de mikor elővette az ő kedves széferjét, melyet Reb Smelkétől kapott, többet feléje sem nézett... Közben az ő lelke lángolt a magasatos tudásban, a földi tűzről egészen megfeledkezett...

A S'chine, a Mindenható glóriája pihent rajta — mondta Reb Jákeve a templomban. Mintha nem is ember lett volna Szólni sem tudtam... Nagy ember ez máris, testvérek... Hát még mi lesz majd belőle?... Reb Eizik nálam legyen szeszfőző... Ezt az szegyet én el nem viselném... Olyan ember ő, akire nagy tisztelettel kell feltekinteni... Máris méltó arra, hogy rabbija legyen egy nagy községnek... Reb Jákeve Fisch nem szokott sokat beszélni. Kevés szóból is megértették a szándékát... Kállónak éppen nem volt papja és pár nap múlva felajánlották a 20 éves fiatalembernek a rabbiságot... Reb Eizik azonban azt mondta, hogy előbb kikéri Reb Smelke tanácsát. Elmegy Nikolsburgba...

— Ugy látom fiam, hogy a Gondviselő hamar megmutatta neked az életed útját — mondta Reb Smelke... Tudom, hogy méltó vagy a szép tisztségre máris, de fogadd meg az én tanácsomat... Jöjjön ide a feleséged is és maradjatok nálam egy esztendőig... Igy is történt... Egy év múlva aztán ő lett az első „Szabolcsi Rabb”...

NYILT LEVÉL a vasárnapról szombatra áthelyezett országos vásárok ügyében

Kiskunfélegyháza, március 6. Fölösleges arról beszélni, milyen súlyos egyáltalában a kereskedő és iparos helyzete, nem beszélve az általános gazdasági krízisről és eltekintve az adóterhektől, amelyek elviselhetetlenné teszik a kereskedő és iparos életét. Amit azonban most szóvá kell tenni, azt zsidó közérdekből, a nagyszámú zsidó vásáros kereskedők érdekében teszem.

A vidéki hatóságok ugyanis, felsőbb utasítást kaptak, hogy a vasárnapi vásárokat más napra helyezték át. Ennek folytán, a mi vidékünkön, Csongrádon és Szentesen a vásárokat vasárnapról áttették — szombatra. Most ugyanazt határozták Kistélek nagyközségben.

Igy azután a szombatot tartó vásárló kereskedő meg van fosztva lételemességétől.

Nincs más választása: vagy megszegi a szombatot, vagy pedig éhen hal.

Mi ennek a szombati vásárnak a

célja? Talán a falusi nép érdekében szükségesnek tartják azt, hogy ne legyen vasárnapon vásár? De nagyon sok ok szól azok mellett, akik éppen a falusi nép szempontjából tartják célszerűnek a vasárnapi vásárt. Vallási okok játszanak szerepet? Jó! De akkor ne tegyék át a vásárt szombatra. Mi haszna van az államnak abból, ha a társadalom egy részének megélhetését lehetetlenné teszik? Hiszen annyit szónokolnak államférfiak, politikusok, hogy pozitív vallásosságú, igazhívó emberekre van szüksége az országnak, miért szaporítják akkor a destruktív elemek számát? Mert tessék megérteni:

a vallásos zsidó ember lelkében, ha kényszerítik a szombat megszegésére, egy egész világ dől össze.

Némely antiszemita körökben hangoskodtak, hogy bizony be kell vezetni a szombati vásárokat, akármit is beszélnek a zsidók. Most, hogy elérték a célt,

vajjon megjavul-e azáltal a magyar föld népének a sorsa, ha a szombati vásárokon ezentúl csak szombatmegszegők fognak árusítani?

Mindent meg kellene tenni e nagy szerencsétlenség elhárítására. Az Orthodox Központi Iroda bizonyosan nem fogja elmulasztani, hogy minden tőle telhető az ügyben elkövessen. Azonban ezúttal felhívom a kongresszusi iroda figyelmét is, hogy ebben az ügyben neológ testvéreinknél nem találunk támogatásra. De remélnünk kell, hogy bárhogyan is gondolkodnak egyes neológ testvéreink mint egyének, az ő országos képviseletük mégis csak arra az álláspontra helyezkedik, hogy szombat nélkül nincsen zsidóság és minden eszközt meg kell ragadni a betartásának elősegítésére, illetőleg az ezt akadályozó nehézségek leküzdésére.

Klein László
az orth. hitk. pénztárnoka

Ötvenezer fekete zsidó Abesszíniában

Rómából jelentik: Dr. Feitlowich Jakab — misszionárius. Még pedig zsidó misszionárius, aki a zsidóság szolgálatában teljesít küldetést. Bejárja a világot, kormányokkal, zsidó közületekkel tárgyal, kapcsolatokat keres, kutat, tanít és lelkesít. Missziója: a zsidóság egy régen elszakadt részének, a falasáknak vissza-kapcsolása a mai zsidósághoz. Abesszíniában él, a falasák, az abesszíni zsidó törzs körében.

Dr. Feitlowich most Rómába érkezett. Innen Amerikába utazik, majd visszajövet Palesztinába és onnan tér vissza Abesszíniába, állandó működési helyére. Római tartózkodása során a következőket mondotta el az újságíróknak a falasákról és az ő küldetéséről:

— A „falasa” szó annyit jelent, mint amigrált, galutban élő. Egy abesszíni zsidó törzsnek a neve. A törzs történetének kezdete homályos legendákba burkolódik. Eszerint Sába királynőt, ki Salamon királyt meglátogatta, számos zsidó család kísérte vissza és ezeknek leszármazottjai lennének a falasák.

— 1914-ben vezettem az első expedíciót Abesszíniába, a Rothschildok támogatásával. Azóta állandóan közöttük élek és már eddig is jelentős eredményeket értem el náluk. A vallási üldözöttesek és

a keresztény hittérítők munkája felére apasztotta a törzs lélekszámát. Ma mintegy ötvenezer vannak és teljes egyenjogúságot élveznek. Békességben élnek Addis-Abeba fővárosban és a környező falvakban. Amlóta közöttük élünk, nem volt kitérés, sőt egyre többen térnek vissza a zsidó hitre.

— Csak az „írásbell” Tórárt ismerik, a „szóbell” Tant a hagyományos zsidóságot nem. Az írásbell Tóra törvényeit, de különösen a szombatot a karaiták módjára rendkívül szigorúan őrzik meg. A Chanukat, Purimot, nem ismerik. A húsevésnél szigorúan betartják a circumciziót is a nyolcadik napon. Imára zsinagó-

gaikban gyülekeznek. Ima alatt kalap nélkül vannak. Tórájuk nem tekercsfórmájú, hanem könyvalakú és a templomnak egyik, e célra felállított asztalán fekszik állandóan, vagyis nem frigyálában őrzik, mint nálunk. A tóraolvasásban sem a mi egyéves rendszerünket követik. Mindig egy tetszés szerinti részt választanak ki és azt olvassák fel.

— Családi életük meleg és bensőséges. A házasságkötés formája a legegyszerűbb. Két tanu jelenléte szükséges csak hozzá. Bibliai nevek vannak. A hitközségek élén nem „rabbik”, hanem papok állanak, akik a gyermekeket biblára és az imákra tanítják, valamint áldoznak. Vallási életükben ugyanis ma is jelentős

Igmándi A VILÁG LEGJOBB KESERÜVIZE

AKINÉK csak egyszer, vagy kétszer van szüksége ezen keserűvizezre, kérje minden elárulóhelyen **határozottan** a

KIS ÖVEG Schmidthauer-féle **IGMÁNDI KESERÜVIZET!**

Kitűnően bevált 3½ decis töltés, mely két-háromszori használatra teljesen elegendő

Jutányosabb voltánál fogva pedig mindenkinek könnyen hozzáférhető.

Igmándiból nem kell pohárszáma inni, negyed, vagy fél pohárral elég szokott lenni.

משכננס אדר מרבין שמחה ויין ישמח לכן אנשי יין כשר של פסח ט ב ומובחר שבמבחרים גם כשהדרין מן המהדרין חתה השנתה הרב הגאון דפה של ט א

Legolcsóbb nagybani árak:

Rizling cca 12%-os 50 f. Leányka édeskés 13%-os 60 f.
Édes furmint 14%-os peccenyebor 80 fill.
Mézédes csemegebor 16%-os . . . 110 fill.

ab Gyöngyös, utánvét mellett, kölcsönhordókban, melyek 6 hét alatt frankó és jókarban visszaküldendők. — Legkisebb szállítmány csemegeborból 25-30, más borokból 50-60 liter. — Hitközségeknek nagyobb vételnél árengedmény.

STEINER EMIL bortermelő, GYÖNGYÖS

szerpe van az áldozásnak. A vallásosabbak minden héttől és csütörtökön böjtölnek. Szinte hihetetlen, milyen szeretettel és készséggel fogadják ama törekvésünket, hogy a hagyományos zsidósághoz kapcsoljuk őket. A papok, akiknek jogi helyzetét sőt érdekeit, — főleg az áldozásokkal kapcsolatos részeseidésüket — lényegesen érintik törekvésünk, nemcsak, hogy nem foglalnak állást ellenünk, hanem ők a legteljesebb támogatóink. Így

Pozsonyi levél

(Saját tudósítónktól.) Pozsonyban megalakult a „Tóra im Derech Erecz” egyesület, amelynek célkitűzéseiről a múlt évben többször hozott közleményt a *Zsidó Újság*. Az egyesület célja tudvalevőleg az, hogy a szlovenszói jesiva-növendékek foglalkozásbeli átrétegződését lehetővé tegye. Most Szlovenszókban körülbelül 15 jesiva van 1500 növendékkel; ezeknek a fele teljes reménytelenséggel néz a gazdasági elhelyezkedések felé.

Az egyesület elsősorban rituális cikkeket gyártásánál és forgalombazatalánál akarja foglalkoztatni őket.

később pedig továbbképző otthonokat akar megnyitni, ahol a bócherok önálló ipari és kereskedelmi foglalkozásra nevelődnek, emellett a vallási továbbképzésről és nevelésről legnagyobb mértékben gondoskodás történik. Az egyesület élén egy héttagú rabbifelügyelőtanács áll, amely teljes rendelkezési joggal irányítja a továbbképző otthonok vallási ügyét. E tanácsba a köv. főabbikat választották: *Buchsbaum* (Galanta), *Feldbrandt* (Sáros), *Glattstein* (Királyhelme), *König* (Jóka), *Spitzer* (Szepesváralja), *Tannenbaum* (Szepesi), *Tannenbaum* (Torna). Ez a tanács veszi fel a növendékeket és ő rendelheti el a növendék azonnali elbocsátását. A rabbitanács önmagát egészíti ki. A tanács meg is alakult és *elhatározta*, hogy az egyesület céljaira való tekin-

Kiskőrösi uradalom borpincézete

Orth. kóser של מטה
uradalmi fajborok

eladása nagyban és kicsinyben

Tauber Simonnál

VII., Holló utca 1.

Kitűnő minőségek, olcsó árak.
Tegyen próbarendelést *Purimra!*
Legkisebb rendelés is házhoz szállítatik. — (Telefon: 37-9-74.)

már több helyen megszüntették az áldozást és vallási életükben már eddig is igen sok hagyományhű, ú. n. rabbinikus törvényt vezettek be.

— Nagy jelentőséggel bír az a tény, hogy ötvenezer új zsidó lélekkel egyre aktívabbá váló és a nyugati kultúrába illeszkedő zsidó tömeggel gyarapodik a zsidóság. Ezen a téren azonban még sok munka vár ránk. Nemcsak Abessziniában. A kínai és a japán zsidókra is gondolok.

tettel, hecserek után semmiféle díjazást nem fogad el.

A rabbitanácson kívül egy héttagú világi előljáróság alakul meg, kizárólag gazdasági kérdések intézésére. Ez a bizottság vallási tekintetben teljesen alá van rendelve a rabbitanácshoz, ellenben gazdasági szempontból független. Éppen ezért pártállás nélkül foglalhatnak benne helyet az úgy iránt érdeklődők. Az egyesület a nyilvánosságához fordult nemes céljai támogatásának érdekében.

A lapok száz és száz cikkben rajzolják meg Massaryk elnök 85. születésnapja alkalmából, kimagasló egyéniségét, nagy erkölcsi kvalitásait. Minket zsidókat természetesen az ő énjének erkölcsi tartalma érdekel legfőképpen, mert ez a tartalom azzal a szóval fejezhető ki, amelyet a hagyomány „Iten pecsétjének” nevez: az igazság. Az igazság szeretete, vezérelte őt, amikor 35 évvel ezelőtt egy egész megbolondult világ közepette szembeszállt avval az aljas rágalommal, mintha a Hilsner-ügyben szó lehetne rituális gyilkosságról. Amikor az illetékesek, kényelmi és politikai okokból hallgattak és visszahúzódtak, ő síkra szállt az cikkekből önzőnével szembeszállt az egész elbódított cseh néppel és hirdette, hogy az egész vérvád: rágalom, ostobaság és hazugság. Jellemző, hogy egyik cikkéért pénzbüntetéssel is sújtották. Ő maga erről a kérdéstről azt jelentette ki később: „Síkra szálltam Hilsnerért, mert egy ártatlan emberről volt szó, de azonkívül azért is, mert a cseh nép becsülete forgott kockán.” Műveiben, későbbi nyilatkozataiban a zsidóság kérdését mindenkor az általános igazság szemszögéből nézte és azért ellene volt minden gyűlöletnek és elnyomásnak. Tudvalevőleg több filozófiai és társadalomtudományi munkát szerzett. Mindezekben elismeri hatalmas tényezőnek a vallást. „Egy harmónikus vallási világnézet, úgymond, az életet minden körülmény között elviselhetővé teszi még egy Iajiv-nak életét is; a vallástalanság pedig az életet a leg-

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.
Kollmann Manó
Király-u. 19. Telefonhívó: 37-7-38.
Motor szerelés és javítás.
Szombaton zárva.

első lökésnél elviselhetetlenné teszi”. A lapokban felelevenített sokféle reminiscencia közül talán a legbájosabb az, hogy mint államfő egyszer a gyermekekhez beszélt, s azt mondotta nekik: „Talán köztetek van a jövőendő köztársasági elnök”... majd a tanítóhoz szólva: gondoljon tehát szavaimra és tanítsa a következő nemzedéket arra: „Az igazság győzedelmeskedik”. Ezen jelszó megvalósulása az összes jó embereknek szent óhajta.

Müller József

Ador 7-re

Hitközségeink legnagyobb részében Ador 7-ét a Chevra Kadisa kegyelettel üli meg és a rabbik — Majse rabbenü Jahrzeitja alkalmából — az egy év óta elhunyt rabbikról emlékebeszédet tartanak. Az alanti névsort az elhalálozási sorrendben jegyeztük fel.

הרבנים הנאונים ז"ל:

R. Oser Ansil Jungreis, **Fábiánháza**,

R. Majse Kliers, **Tiberiás**,

R. R'üvén Slajmaj Jungreis (rabbi),

Jeruzsálem,

R. Pszachij Krausz, **Kovácsvágás**,

R. Cz'vi Horowitz, **Nagyszében**,

R. Smüel Spitzer, **Hamburg**,

R. Majse Grünberger (dajon), **Nagy-**

mihály,

R. Méir Hildesheimer (rabbi), **Berlin**

R. Aron M'náchem Mendel (rebbe)

Radzsimin,

R. Dóvid Horowitz, **Stanislaw**,

R. Elimelech Bindiger **Sinawa**,

R. Benczió Katz, **Csernowitz**,

R. Avrohom Simson Onderwijzer

Amsterdam,

R. Jozsef Löwy **Királyháza**,

R. Cz'vi Chanajch Lewin **Bendin**

R. Smüel Engel **Radomysl** (Kassa),

R. Solajm Awin, **Riga**,

הנצבים

קערעסטורער שמורה-מצות
בנמצא אצלי קמה שמורה משעת קצירה
אף למחרת גם מצות אפוס שמורים ופשוטים
בהשגחה הבריוצ דפה. קמה רחיים של יד 80
העללער הקולא. מרחיים של מים 75 העללער,
מצות שמורים 1.10. מצות פשוטים שמונים
ה' לסחרים גדולים ולרבנים אעשה הגהה
וכל הקודם וכה. גרשון אברהם קליין
נכד הנאון שמן רוקה וציל

KLEIN-pászkasütőde
Bodrogkeresztur

A bócher titka

Regény a XVII. századból.

16

— Ne izgulj, mondta Phóbusz, hanem figyelj ide: ha szabad volnál, ha nem fűzne máshoz valami kötelék, akkor rád se néznék, eltaszitanának magamtól. De mert oda vagy fűzve másvalakihez, azt akarom, hogy vétkezzél, igenis, azt akarom, hogy lelkiismereti mardosások tépjék szívedet, hogy olyan fájdalmakat okozzak neked, amilyen gyötrelmeket okoztál te nekem.

E szavak után felkelt, köpenyeye oldalzsebéből kihúzott egy kis csomagot és szó nélkül odatette Lea elé, akinek lelke fájdalom és harag között reszketve imbolygott. Odanyult a csomaghoz, a lazán összekötött iratok széteestek, s erre Lea, mintha skorpió csípte volna meg, felkiáltott:

— Szent I'ten, hiszen ez az én férjemnek az írása. Ezeket a mezűzókat ő írta, itt van egy levél is amit én írtam neki. Hogyan jutottál ezekhez az iratokhoz? Hol a férjem? Mondd meg, az I'tenne kérek!

— Nesze, olvasd csak!

Phóbusz odaadta Leának azt az írást, amelyet előző nap kapott tábornokától Mannsfeldtől. Lea próbálta elolvasni, de olyan izgatott volt, hogy szemei előtt összefolytak a betűk, alig bírta tartani magát, és fáradtan lerogyott a székbe, majd izgalomtól rekedt hangon azt mondotta:

— Én nem tudom elolvasni, olvasd föl nekem.

Phóbusz elvette a levelet a kezéből, és azt olvasta:

— Főntemlített zsidó ügyében jelenthetem, hogy én ártatlannak tartom. De meg kell jegyeznem neked, hogy egész tekintélyemre volt szükség, hogy visszatartsam az elkeseredett katonákat, mert rárohantak, és ha közbe nem lépek, akkor ott a helyszínen összekaszabolják vagy a legközelebbi fára felakasztják. A tiszték egykedvűen nézték ezt az önbíráskodást. Én nem tudom, hogy miért, de közbeléptem. Itt küldöm neked az ő iratait, melyeket nem tudok elolvasni, ő azt hajtogatja, hogy ezek héber bibliai részletek és feleségtől kapott levelek. Nézzed utána, igaz-e és a te szavad fogja jelenteni a lefogott zsidónak halálát vagy szabadságát. Egyébiránt a dolog jelentéktelen és csak akkor kérem sürgős választ, ha ez a zsidó valóban kém és az írásainak tartalma fontos lehet számunkra.

— Na, látod, kiáltott föl Lea hevesen, ezek nem titkos irások, ezek levelek, amelyeket én írtam neki, remélem, hogy már írtál a generálisnak és tisztáztad a dolgot.

— Szó sincs róla! Nem érdekel annyira ez a dolog. Hogy mit írjak és hogy mit fogok írni, ez tőled, csak tőled függ. Mi lesz mához egy hétre?

— És mond meg nekem, kérdezte Lea, mit fogsz csinálni, ha nem kedved szerint való választ adok?

— Ezt nem fogod tenni, válaszolta Phóbusz hevesen. Én nem hiszem, hogy te a végsőre kényszerítsz engem, hogy te arra készítsd, hogy véres bosszút vegyek. Nem! Te szétépted a szívemet, én pedig lelkiismereti mardosás előidézésével akarok vájkálni a te lelkedben. Emellett még nemesebb vagyok nálatok. Ti szeretet helyébe gyűlöletet adtatok, én pedig csak gyűlöletért gyűlöletet. Az én elhatározásom megrendíthetetlen!

Phóbusz ezután menni készült. A kétségbeesett asszony odaállt, kezét tördelte és zokogva azt mondotta:

— Nem tudom elhinni, hogy becsületes katona létedre hazudnál és azt jelentenéd, hogy az a szegény ártatlan ember kémkedik. Hát tulajdonképpen mit akarsz tőlem, én ártatlan vagyok a dologban, egy magasabb hatalom emelt válszfatat közöttem és közötted, beláthatod, hogy én igazán nem tehetek róla. Ugyebár nem fogod azt a véres hazugságot megírni tábornokodnak?

— Lea! Én meg vagyok acélozva könyörgéseiddel szemben... Tíz esztendeje gondolkozom azon, miképpen bosszulhatnám meg magamat, És most azt hiszed, hogy könnyeid meghatnak? Szó sincs róla! Minden emberi életnek van valami célja, az enyimnek nincs más, mint hogy bosszut álljak rajtatok.

— Szóval: csak azt a választást engeded nekem: bűnös legyek-e, vagy pedig szerencsétlen? És te mered mondani, hogy te szeretettel néztél rám... Hát tudd meg, én... én sajnálalak... Milyen mélyre sülyedtetél. A büszke Sragó Feivis, akinek oly nagy jóvendőt jósoltak, az mostan harcrakél egy gyenge, szegénységtől lesújtott asszonnyal, akinek a karján csecsemő sír! Ezen akarsz győzelmet aratni? És ha győztél, micsoda dicsőség az neked? A büszke, fenhéjázó, vitézlő harcosnak, aki már annyi háborút végigcsinált? Hát tudd meg, bármilyen nyomoroságos is vagyok, ebben a pilanatban esküszöm a mindenható I'tenre, hogy a világért sem tudnék így állni te előtted, mint ahogy te állsz előttem...

Ezek a szavak egy pillanatra meghökkenítették Phóbuszt, de aztán felállt, rántott egyet a vállán és azt mondotta:

— Kár a sok beszédért! Elhatározásom megrendíthetetlen. Mához egy hétre éjjel feléjövök ide. Férjed sorsa a te kezében van letéve.

A császári hadsereg állandóan előrenyomult Csehországban, Anhalt hercege és serege pedig elsáncolta magát a Fehérhegynél, egész közel Prágához. Sokszor volt tanácskozás Frigyes király vezére között, egyesek azt ajánlották, hogy meg kell támadni a császári hadsereget, mert a katonák a hosszú menetelés következtében fáradtak, de hiába volt minden érvelés, Anhalt hercegének mindig az volt a szava: „Egy nagyobb hadsereggel állunk szemben, kitűnő vezérek irányítják, nem szabad kockáztatnunk királyunk koronáját és így biztos táborból kell védekezniünk”. Természetesen az ő szava döntött, és így nem került összecsapásra a dolog.

Így elérkezett november nyolcadika. Frigyes király nem törődött semmivel, a fővárosban egymásután rendeztek ünnepélyeket. A Fehérhegy melletti táborban sem félték semmitől, vasárnap volt, sok tiszt és a legénység egy része bement Prágába, hogy család tagjait meglátogassa.

Phóbusz lázas nyugtalansággal töltötte a napokat. November 8-án telt le az általa adott határidő napja, mely öszzeesett az egykori elfegyzésének évfordulójával. Egész délelőtt otthon ült szobájában, járt-kelt és úgy tűnt föl neki, hogy ez a nap egy örökkévalóságig tart. Számlálta a perceket. Egyszerre csak heves ajtókopogásra lesz figyelmes. Kinyitja az ajtót és ott állott előtte egy fiú, aki hozni szokta számára az üzeneteket a rokkant őrmestertől a Zsidóvároson kívülről. A fiú lihegve mondotta:

— Schlammersdorf ezredes szeretne beszélni Bitter generális úrral.

Phóbusz kellemetlenül volt meglepve.

— Mondd meg, hogy nem találtál itthon, én ugyanis zavartalanul szeretnék maradni, holnap reggelig ne zavarjatok.

— Tábornok úr, az üzenet nagyon sürgős lehet, mert az ezredes magánkívül volt. Követni akart engem és azt üzenté, hogy minden kockán forog: élet, becsület!

E szavakra Phóbusz sóhajtott egyet és azt üzenté, hogy mindjárt megy és valóban rövidesen ott volt a rokkant őrmesternél, ahol az ezredes rettenetes türelmetlenséggel várta. Amikor észrevette, hogy jön, azt kiabálta feléje:

— Az I'tenért generális uram, siessen, nincs egy percnyi vesztegetni való idő, vesse magát nyeregbe, vegye fegyvereit és siessünk.
(Folyt. köv.)

Pályázatok

Negyedszázados jubileum. A csornai sír-egylet fennállásának 25 éves jubileumát ünnepelte, díszközgyűlés keretében. Hoffmann Kálmán elnök jubileumi beszámolója után, Szóffer Mózes, Porjesz Albin, Rübner József hitk elnök, Galandauer Márk, Friedmann Kálmán beszéltek. Közgyűlés utáni banketten Kohn Farkas főbbi szép beszédet tartott, melyben az egylet elnökének nagy érdemét kiemelte. Tóraiégt mondott még: Paskesz Lipót, Krausz Mór, Klein Mihály.

A mai szűkös gazdasági viszonyok mindenkit takarékosra kényszerítettek, tehát annál fontosabb, hogy megbízható cégnél vásároljunk. A 75 éves **Kozma-cég** (Budapest, Károly körút 3.) megbízhatóságáról elismert és csak a legjobb árút adja. Hittestvéreinket bevásárlásaiknál engedményben részesíti.

Apró hirdetések

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Ehrenreich Fégi, a mádi főbbi leánya és **Grünfeld Armin** Nagyálló, jegyesek.

Glück Gizike Koltta, **Schwartz Salamon** Dunaszerdahely, jegyesek. (M. k. é. h.)
Koth Mancsi Nagyszombat és **Newmann Hugó** Pápa, jegyesek.

Bruckstein Gizike Bustyaháza és ifj. **Groszberg Ernő** Budapest, folyó hó 10-én tartják esküvőjüket Sátoraljaújhelyen.
Gross Fánika és **Gold Samu** március 15-én, pénteken tartják esküvőjüket Munkácsán.

Schönfeld Ilona Pápa és **Reisz Lipót** Budapest, folyó hó 10-én, délután 3 órakor tartják esküvőjüket Pápán.

Kahan Nelly Gyöngyös, **Kaufmann Herman** Nagyálló, jegyesek. (A gyöngyösi „Mirjam“-egylet üdvözlő a menyasszonyt, mint pénztárnokát.)

Wir verständigen unsere Freunde und Bekannte von der uneres Sohaes (Wilhelm), welche am 9. März 1935, um 10 Uhr Vormittag im Tempel der orth. Gemeinde Kazinczy-gasse 29. stattfinden.

Gratulation und um 1/2 12 Uhr Vormittag in der Wesseleányi-gasse 17, im Festsaal, erster Stock

Simon und Gisella Mayer Budapest, im März 1935.

Nem érdemes otthon sütni! Rendelje meg purimi barchesz-, kindli- és sütemény szükségletét **Engländernél VIII., Karpfenstein-utca 1. Fiók: VIII., Népszínház-utca 22.**

Elsőrendű minőség.

Szolid árak.

Fűszerárak is kaphatók.

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat **NAGY JENŐ** Budapest, Rákóczi-ut 61. Telefon.

LEÁNYOM részére bőchür talim-chóchomot keresek, kit *s'chitüsere* kitanítok és hozományon kívül jó álláshoz juttatok. „Boldog” jelige.

27 ÉVES iparos fiatalember nősülés céljából megismerkedne oly fiatal leánnyal, aki palesztinai certifikátot tud szerezni. Ajánlatokat „Palesztina” jelígre, Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor **JUGOSZLÁVIÁBÓL** menekült, gyermektelen, intelligens özvegyasszony, magányos úr vagy gyermektelen család háztartásvezetését vállalja. Sz. E-né, Budapest, VII., Egressy-ut 126.

KIADÓ jó pékség, vegyeskereskedés és 60 holdas birtok. Külön-külön is. „Val-lásos” jelige (20 filléres bélyeggel).

AZ ORSZÁG minden városában nagy ismeretességgel rendelkező sadchen partikat cászkréten közvetít. Váasbélyeget kér. Címe: Szamet Béni, Miskolc, Hortay Miklós-tér 9.

KERESEK szép, fess, fiatal leányomnak 25—30 éves, ügyes, nem alacsony, szombattartó fiatalembert, benősülésre is. Hozomány: saját ház, kevés pénz. „Le-hetőleg pék” jelige.

SZOMBATTARTÓ vidéki rum- és ecetgyár Dunántúlon *bevezetett megbízható, ügyes utazó tisztviselőt* keres. Ajánlatokat „fix fizetés” jeligen a kiadó továbbít.

ORTH. KÓSER cukrász-sütemények, keksz, kétszersült, elsőrangú minőségben, szép kivitelben. (Vidékre is.) Purimi rendeléseket, úgyszintén sel peszach árúra szóló előjegyzéseket már most felveszek. Kérjen árjegyzéket. Referencia: a helybeli rabbinátus. Menzer Lázár, Bratislava, Hummel-u. 5.
NAGYOBB HITKÖZSÉG jegyzője, aki több évi praxissal bír, állást cserélne; esetleg hittanítással egybekötve. Válaszbélyeggel ellátott leveleket „32 éves” jelígre továbbít a kiadóhivatal.

Orth. maczeszt

elismert prima minőségben szállít engró és detailban

Stern pászkasüítőde, Galantia

Hitközségeknek, vizontelárusítóknak engedmény.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Springer-nyomda. VII. Bethlen G. utca 33

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekk száma: 50.701
Égész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Óbudai Freudiger Ábrahám:

Púrimi gondolatok
a tengerparton

Abbazia, Ador II. 10.

Ragyogó napsütésben, gyönyörűen kékkló ég alatt az Adria tengerpartján sétálva úgy érzem, hogy a hullámok játéka titokzatosan törvényszerű mozgása, a víztömegek mormolása, állandó zúgása: gyönyörű szimfóniává egyesülnek, amely a Világalkotó dicsőségét zengi, ahogy azt *Jesájó* próféta (51, 15) kifejti: *V'onajchi Hasém Elajkechó, rajgá hajom vajchemü gallov* — én vagyok az örökkévaló P'tened, aki megneszketeti a tengert és zúgnak a habjai. Itt a tengerparton érzi csak az ember, milyen mély igazságot beszél a Midras, amikor azt mondja:

— Hadriánus császár az Adriát ki akarta mérni, éveken át engedték le a mélységbe a köteleket, eredmény nélkül. Azután meg akarta ismerni a hullámai zúgásának értelmét. Üvegalkitákon lebecsült emberek és azok ismét a felszínre kerülve azt mondták, hogy csak azt a zsoltárverset hallották: *„Mikaj-lajsz májim rabim adirim misb're jom adir bamórajm Hasém* — hatalmas hullámoknál hatalmasabb az Úr”.

Hadriánus császár, a filozófus, a zsidóság történetében Hómon törekvéseinek egyik örököse. Hatalmában bízva, el akarta pusztítani testileg, szellemileg a zsidóságot, ő végeztette ki a halhatatlan *Rabbi Akivót* és társait, bízott hatalmában és azt hitte, hogy a természet bölcs alkotója fölé emelkedhetik és kiismerheti a titkát. Nem akarta belátni, hogy a zsidóság történetének szimbóluma az, hogy „hasonlít a tenger fővényéhez”. És valamint a tenger hullámai megtörnek a parti homokszemekre, azonképen a gyűlölet habzó hullámai

fenyegetik, de végképen el nem áraszt-hatják a tengeri fővényhez hasonló népet.

Hómon és Hadriánus törekvése még most is él. Hogy most is állunk kell a gyűlölet hullámainak ostromát, ezt átérzzük jelenleg is, talán most még inkább, mint századokkal ezelőtt. Miben találhatunk vigaszt s erőt ezekben a nehéz időkben? Ugyanabban, mint amiben Hómon idejében talált Mordecháj. A legnagyobb baj közepette jár-kált az utcákon és amikor a gyermekek kijöttek a tanházból, megszólította az egyiket és kérdezte tőle, milyen szent-írási verset tanult ma az iskolában, amire a gyermek azt felelte: „*Al tiró mipáhad pis'ajm*... — ne félj a hirtelen támadt ijesztéstől és a gonoszok mohóságától”. A második gyermek tovább idézte a verset: „*Úczü éczó v'szufor*... — tervezték csak fondorlatokat, majd meghiúsul... mert velünk P'ten”. A harmadik még tovább szötte az igét: „*V'ad zikno ani hü*... *vaani eszbajl vaamalét* — az öregségtekig én ugyanaz vagyok — mondja P'ten — én majd cselekszem, én majd megmentlek.” Ennek hallatára, Mordecháj örömmel mondotta: „gyönyörű dolgokat hallottam a gyermekektől”.

Ismeretes a vilnai gaon magyarázata, hogy itt Amólék hármas megnyilatkozásáról van szó. Amólék rárohan a zsidóságra, Amólék *Arod* király állítottában, cselvetéssel megtámadja a népet; a pogány Hómon, Amólék utóda azt hiszi, hogy az Örökkévaló nem örökkévaló már, elaggott, elvesztette erejét. Amólék eszközei, a fajgyűlölet erőszakossága, a gazdasági álnokoskodások rosszulindulata, a zsidóság vallásának a

lebecsülése: mindenkor fegyvere volt a zsidógyűlöletnek. Ezt érezte Mordecháj és amikor a gyermekek jöttek és az első hirdette, hogy nem kell félni a gyűlölet brutalitásától, a másik célzott az ellenség körmönfontóságára, a harmadik arra utalt, hogy a zsidóság P'teneszméje örök, — akkor örült, mert úgy érezte:

addig, amíg a fiatalok Tórá-t tanulnak, addig amíg ezeket az igéket hirdetik; addig szenvedve bár, de megállunk és megmaradunk.

A nagy tenger számtalan cseppje engedelmessé válik egy titkos akarattal. Úgy legyen az életben is: a zivataros hullámokban meg kell találni a harmóniát.

Amikor az egész világ gyűlölete hullámszik körülöttünk, legalább a belső felekezeti élet sajkája megfelelően szilárd legyen.

Amikor fővárosunkból távoztam, megindultak a béketárgyalások és a tanácskozások a zsidóság ké szerv: között. Remélhetőleg a teljes igazságos béke meg lesz. Mindkét félnek engedelkenek kell lenni — *ha presztizsről, személyi érdekről van szó.*

De nem lehet engedményeket tenni — a Tóra örökérvényű törvényei rovására és mellőzésével.

Az összességre terjedő békeszeretet hozza meg mindannyiunkra: „*ajró v'szimchó*”, a világosság és az öröm purimi ünnepét. És ne felejtjük el, hogy hagyományos magyarázat szerint *ajró v'szimchó* alatt a Tóra világosságáról és a vallás gyakorlásának — a miczvó — örömről van szó. Ilyen értelemben jusson mindannyiunknak, **שמחה טורים** igazi örömdetető Púrím!